

Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale din Republica Moldova: între oportunități și șanse nerealizate

Cornea, Sergiu

Veröffentlichungsversion / Published Version
Konferenzbeitrag / conference paper

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Cornea, S. (2017). Cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale din Republica Moldova: între oportunități și șanse nerealizate. In *Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри* (pp. 163-168). Odesa <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-67316-7>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY Lizenz (Namensnennung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY Licence (Attribution). For more Information see:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
UNIVERSITATEA «DUNAREA DE JOS» GALATI (ROMANIA)
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI (ROMANIA)
CENTRUL DE EXCELENȚĂ PENTRU STUDIUL MINORITĂȚILOR
TRANSFRONTALIERE (ROMANIA)
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA (REPUBLICA MOLDOVA)
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ГРОМАДСЬКА РАДА ПРИ ДЕРЖАВНОМУ АРХІВІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

ПІВДЕНЬ УКРАЇНИ: ЕТНОІСТОРИЧНИЙ, МОВНИЙ, КУЛЬТУРНИЙ ТА РЕЛІГІЙНИЙ ВИМІРИ

Збірка наукових праць

Одеса–2017

15. Якубін О. Страсті за війною: колективна пам'ять в Україні (2010-і роки). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://commons.com.ua/uk/strasti-za-vijnoyu/>
16. Касьянов Г.: Способи здійснення декомунізації нагадують комуністичні практики // Українська правда. – 2016. – 7 липня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/society/2016/05/7/211912/>
17. Барабаш К. Кумири в голубиному посліді. Чому в Росії декомунізація найближчим часом неможлива // Тиждень. – 2016. – 17 листопада. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Society/178637>
18. Осьмак В. Казус Щорса: декомунізація – реванш чи покарання? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/columns/2016/07/6/214761/>
19. Грудка О. Наша декомунізація заціклюється на символах, бо її породжують емоції. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://krytyka.com/ua/solutions/opinions/nasha-dekomunizatsiya-zatsyklyuietsya-na-symvolakh-bo-yiyi-porodzhuyut-emotsiyi>

УДК 352.075

COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ A COLECTIVITĂȚILOR LOCALE DIN R.MOLDOVA: ÎNTRE OPORTUNITĂȚI ȘI ȘANSE NEREALIZATE

Sergiu Cornea,

Conf.univ., dr.,

*Universitatea de Stat „B.P.Hasdeu” din Cahul
(Republica Moldova)*

There are examined the issues related to cross-border cooperation of local communities in the Republic of Moldova. It is examined the European and national regulatory framework on cross-border cooperation. There are examined the opportunities of local communities' cooperation from the Republic of Moldova within Euroregions. It is, also, elucidated the negative impact of the Counter-Reformation from 2003 on cross-border cooperation.

Цадрул норматив ал кооперării трансфронталіере. La nivel european, cadrul normativ de referință pentru cooperarea transfrontalieră a colectivităților locale este determinat de următoarele documente: *Carta europeană a autonomiei locale, Convenția-cadru europeană asupra cooperării transfrontaliere între colectivitățile sau autoritățile locale*, semnată la Madrid la 21 mai 1980, și *Protocolul adițional al Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontaliera a colectivităților sau autorităților teritoriale* din 9 noiembrie 1995 de la Strasbourg,

Carta europeană a autonomiei locale, potrivit prevederilor art.10, conferă dreptul colectivităților locale, în exercițiul competențelor lor de a coopera în cadrul legii, de a se asocia cu alte colectivități locale pentru realizarea unor sarcini de interes comun. Colectivitățile locale pot, în cadrul condițiilor prevăzute eventual de lege, să coopereze și cu colectivitățile altor state.

Carta mai recomandă statelor semnatare să recunoască colectivităților locale dreptul de asociere pentru protecția și promovarea intereselor lor comune la asociații naționale sau internaționale.

Convenția-cadru Europeană asupra cooperării transfrontaliere a colectivităților sau autorităților locale, a fost ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.596-XIV din 24.09.1999. (În vigoare pentru Republica Moldova din 01 februarie 2001).

Statele semnatare a Convenției se angajează să faciliteze și să promoveze cooperarea transfrontalieră între colectivitățile sau autoritățile teritoriale aflate sub jurisdicția lor.

Potrivit prevederilor art.2, p.1 al Convenției, este considerată ca fiind cooperare transfrontalieră, orice concertare care vizează întărirea și dezvoltarea raporturilor de vecinătate între colectivități sau autorități teritoriale ce depind de două sau mai multe părți contractante, precum și încheierea de acorduri și înțelegeri utile în acest scop. Cooperarea transfrontalieră se va exercita în cadrul competențelor colectivităților sau autorităților teritoriale, astfel cum sunt ele definite de dreptul intern.

În preambulul Convenției sunt menționate domeniile prioritare ale cooperării colectivităților sau autorităților teritoriale frontaliere: dezvoltarea regională, urbană și rurală, protecția mediului înconjurător, ameliorarea infrastructurilor și serviciilor oferite cetățenilor și ajutorul reciproc în caz de calamități.

Protocolul adițional al Convenției-cadru europene privind cooperarea transfrontaliera a colectivităților sau autorităților teritoriale din 9 noiembrie 1995 de la Strasbourg a fost ratificat de Parlament la 27 iunie 2001 și este în vigoare pentru Republica Moldova din 28 septembrie 2001.

Părțile semnatare ale *Protocolului adițional* au reconfirmat respectarea dreptului colectivităților sau autorităților teritoriale aflate sub jurisdicția lor să încheie, în domenii comune de competență, acorduri de cooperare transfrontalieră cu colectivitățile sau autoritățile teritoriale ale altor state, potrivit procedurilor prevăzute de statutele lor, în conformitate cu legislația națională și respectând angajamentele internaționale asumate de partea în cauză. În cadrul acestor acorduri, colectivitățile locale implicate pot crea un organism de cooperare transfrontalieră, cu sau fără personalitate juridică. Acest organism de cooperare transfrontalieră, potrivit prevederilor *Protocolului adițional*, va executa misiunile care îi sunt încredințate de colectivitățile sau autoritățile teritoriale în conformitate cu obiectul său de activitate și în condițiile prevăzute de dreptul național de care acestea aparțin. În acest sens, trebuind să fie respectate următoarele rigori:

a) actele organismului de cooperare transfrontalieră vor fi reglementate de statutul său și de legislația statului în care își are sediul;

b) cu toate acestea, organismul de cooperare transfrontalieră nu va fi întotdeauna împuternicit să ia măsuri de aplicare generală sau susceptibile să afecteze drepturile și libertățile persoanelor;

c) organismul de cooperare transfrontalieră va fi finanțat din bugetele colectivităților sau autorităților teritoriale. Acesta nu va avea competența să decidă prelevări de natură fiscală. Acesta poate, după caz, să facă încasări pentru serviciile furnizate colectivităților sau autorităților teritoriale, utilizatori sau terți;

d) organismul de cooperare transfrontalieră va avea un buget anual estimat și va întocmi un bilanț, care va fi certificat de experți independenți ai colectivităților sau autorităților teritoriale părți la acord (art.4, p.2).

În *Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale* semnată la Strasbourg la 01 februarie 1995 și ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1001 din 22 octombrie 1996, se constată că edificarea unei Europe tolerante și unite nu depinde numai de cooperarea dintre state, ci necesită și cooperarea transfrontalieră între autoritățile locale și regionale cu respectarea Constituției și a integrității teritoriale a fiecărui stat.

În statele din Europa Occidentală, capacitatea autorităților publice locale de a desfășura activități externe este reglementată, mai mult sau mai puțin detaliat, de acte normative interne, de nivel legislativ și regulamentar, care rezultă dintr-o îndelungată practică administrativă.

Deși constituțiile nu consacră expres această posibilitate, principiul autonomiei locale, înscris în legile fundamentale ale statelor, este în prezent interpretat de doctrină, dar și de autoritățile publice, ca incluzând în mod obligatoriu dimensiunea supra-frontalieră.

Referitor la Republica Moldova, menționez că activitățile de cooperare transfrontalieră sunt susținute de o serie de acorduri, tratate și protocoale trilaterale și bilaterale încheiate între Republica Moldova, România și Ucraina, precum și de acorduri bilaterale încheiate între autoritățile locale din Republica Moldova, Ucraina și România.

Până în prezent nu există un act normativ național ce ar reglementa, în mod expres relațiile transfrontaliere ale autorităților publice. *Legea privind administrația publică locală* nr. 436-XVI din 28.12.2006 atribuie consiliilor locale dreptul de a decide, în condițiile legii: a) asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale, inclusiv din străinătate, pentru realizarea unor lucrări și servicii de interes public, pentru promovarea și protejarea intereselor autorităților administrației publice locale, precum și colaborarea cu agenți economici și asociații obștești din țară și din străinătate în scopul realizării unor acțiuni sau lucrări de interes comun și b) stabilirea de legături de colaborare, cooperare, inclusiv transfrontalieră, și de înfrățire cu localități din străinătate (art.14, pct.2, lit. j,k). Potrivit prevederilor art.19, pct.4 al aceleiași legi, asocierea cu alte consilii, instituții publice din țară sau din străinătate se adoptă cu votul majorității consilierilor aleși.

Și consiliile raionale, conform art.43, pct.1, lit. t, al legii citate pot decide, în condițiile legii, asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale, inclusiv cooperarea transfrontalieră, pentru realizarea unor lucrări și servicii de interes public, promovarea și protejarea intereselor autorităților administrației publice locale, precum și colaborarea cu agenți economici și asociații obștești din țară și din străinătate, în scopul realizării unor acțiuni sau lucrări de interes comun.

Un rol important în definirea principiilor și a obiectivelor strategice ale cooperării transfrontaliere a avut *Concepția cooperării transfrontaliere a Republicii Moldova pentru anii 2004-2006, adoptată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.1069 din 29.09.2004.*

Concepția a reconfirmat adeziunea la principiile de bază ale cooperării transfrontaliere a localităților/colectivităților de frontieră, elaborate de Asociația Europeană a Regiunilor Frontaliere (AEBR) și însușite de Comisia Europeană. Au fost

stabilite, de asemenea, prioritățile de bază în implementarea cooperării transfrontaliere și criteriile ce trebuie respectate la realizarea obiectivelor și priorităților de bază. Dar, guvernanțele ulterioare nu au mai continuat această modalitate de a stabili priorități pe termen scurt privind cooperarea transfrontalieră.

2. Participarea colectivităților locale din R.Moldova la cooperarea în cadrul euroregiunilor

Un mecanism eficient de colaborare externă a colectivităților locale sunt euroregiunile, care constituie structuri teritoriale create în scopul intensificării cooperării interregionale și transfrontaliere, pentru realizarea unui spațiu coerent de dezvoltare economică, științifică, socială și culturală. Apariția lor este legată de cooperarea intensă transfrontalieră din spațiul vest-european [4, p.69].

Colaborarea în cadrul euroregiunilor constă în crearea legăturilor directe între regiunile și comunitățile aflate de o parte și de alta a frontierelor de stat, în virtutea competențelor autorităților locale, așa cum sunt ele definite în legislația națională.

Modelul de colaborare în cadrul euroregiunilor este susținut de Uniunea Europeană ca un exercițiu de pregătire pentru aderare a țărilor participante și ca un mecanism pentru implementarea unor relații de natură comunitară între regiuni din statele candidate.

În Avizul Comitetului Regiunilor din 06 octombrie 2010 referitor la R.Moldova se menționa că autoritățile locale și regionale din R.Moldova dispun de avantaje competitive în relația cu Uniunea Europeană, față de alte țări membre ale Parteneriatului estic, în virtutea vecinătății directe cu Uniunea, a dimensiunilor teritoriului național care datorită dimensiunilor mici, întreg teritoriul R.Moldova și, respectiv, toate autoritățile locale și regionale sunt eligibile pentru implementarea proiectelor susținute de parteneriate transfrontaliere [1].

După proclamarea independenței, Republica Moldova a depus eforturi considerabile pentru stabilirea relațiilor internaționale, prin aderarea la cele mai importante organisme și organizații politice și economice internaționale, precum și prin semnarea acordurilor bilaterale cu diferite țări. Eforturile de integrare în comunitatea internațională au fost promovate atât la nivel central, cât și la nivel local prin intensificarea cooperării colectivităților locale cu entitățile similare din țările vecine, România și Ucraina.

Evaluarea potențialului socio-economic al euroregiunilor a identificat pentru raioanele implicate oportunități de cooperare transfrontalieră în diverse domenii:

- a. crearea unui spațiu informațional comun privind potențialul economic și oportunitățile de afaceri în cadrul euroregiunilor;
- b. constituirea unor structuri comune privind facilitarea cooperării economice, coordonarea certificării mărfurilor, dezvoltarea piețelor de desfacere a produselor, valorificarea și dezvoltarea potențialului economic existent;
- c. dezvoltarea infrastructurii care să asigure facilitarea trecerii frontierelor și accesul la comunicațiile de transport internațional auto, feroviar, fluvial și maritim;
- d. elaborarea unei strategii comune de dezvoltare a turismului folosind potențialul turistic al euroregiunilor;
- e. dezvoltarea cooperării în domeniul cercetare-dezvoltare, a relațiilor de

colaborare dintre instituțiile de învățământ, inclusiv superioare, intensificarea schimbului de studenți și cadre didactice din euroregiuni;

f. crearea centrelor comune de instruire, recalificare și angajare a forței de muncă, organizarea schimbului de informații în cadrul euroregiunilor;

g. organizarea festivalurilor, expozițiilor, târgurilor culturale și competițiilor sportive regionale;

h. coordonarea programelor de protecție a mediului, realizarea în comun a proiectelor și monitorizarea în comun a factorilor de poluare din regiuni.

Relații de colaborare stabile între regiunile frontaliere ale Republicii Moldova, României și Ucrainei au fost stabilite încă la mijlocul anilor '80, însă ele aveau un caracter mai mult formal. După 1989, odată cu noile realități din Europa, aceste relații s-au intensificat, dar ele erau stopate de lipsa clarității în relațiile externe între state. Prin semnarea tratatului de bază româno-ucrainean la 2 iunie 1997, au fost puse bazele unei cooperări mai strânse între România și Ucraina în diferite domenii, inclusiv în domeniul cooperării transfrontaliere. În conformitate cu art. 8 a Tratatului, părțile se angajau să sprijine cooperarea între unitățile administrativ-teritoriale din regiunile de frontieră. Mai mult decât atât, prin același articol se preconiza crearea Euroregiunilor „Prutul de Sus” și „Dunărea de Jos” la care puteau să participe și colectivități teritoriale locale din Republica Moldova [3].

Inițiativa privind instituționalizarea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova, România și Ucraina a fost lansată de Președintele României la începutul anului 1997. Ea a fost materializată puțin mai târziu, în cadrul summit-ului de la Ismail din 3-4 iulie 1997 prin semnarea de către Președinții Republicii Moldova, României și Ucrainei a „Declarației privind cooperarea transfrontalieră” și, la nivel guvernamental, a protocolului de colaborare trilaterală între cele trei țări.

Grație avantajelor economice oferite de cooperarea transfrontalieră, participarea Republicii Moldova în cadrul Euroregiunilor ar trebui să prezinte interes. Colectivitățile locale din România și Ucraina posedă un potențial economic mult mai mare în comparație cu raioanele din Republica Moldova. Totodată, interesul vădit al Republicii Moldova în aprofundarea relațiilor de cooperare transfrontalieră a fost în permanență eclipsat de o pasivitate pronunțată atât la nivel central, cât și la cel local.

Pasivitatea părții moldovenești în lansarea și realizarea activităților de cooperare este cauzată de mai mulți factori. În Republica Moldova nu funcționează o structură guvernamentală care să promoveze politica de cooperare transfrontalieră și să sprijine interesele Euroregiunilor în structurile centrale de stat. Sistemul autorităților publice locale moldovenești constituite după contrareforma din anul 2003 au redus mult capacitatea și așa destul de joasă în promovarea unor politici de cooperare de sine stătător. Participarea părții moldovenești în cadrul Euroregiunilor poartă mai mult un caracter inertial, fiind impulsionată preponderent de relațiile româno-ucrainene. Atât la nivel central cât și la nivel local nu există strategii de integrare regională sau planuri de acțiuni concrete care să valorifice beneficiile cooperării transfrontaliere pentru colectivitățile locale moldovenești de la frontieră. O altă cauză este și insuficiența resurselor financiare de la bugetele locale pentru finanțarea activităților de cooperare, accesul și posibilitățile reduse la sursele financiare externe [2, p.14].

Cu toate că aproximativ 70% din teritoriu și 80% din populația Republicii Moldova participă la activități transfrontaliere în cadrul euroregiunilor, revenirea la raioane care a avut loc urmare a contrareforme din 2003 a periclitat și cooperarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor. Au devenit lipsite de sens acordurile încheiate de autoritățile județene cu parteneri transfrontalieri, deoarece fiecare județ a fost fracționat în 2-5 raioane. Din cauza eterogenității și pluralității subiecților de dialog, s-a făcut dificilă cooperarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor „Dunărea de Jos”, „Siret-Prut-Nistru” și „Prutul Superior”, la care R. Moldova este parte. Dacă până în mai 2003 teritoriul R. Moldova din cadrul Euroregiunii „Siret-Prut-Nistru” cuprindea 5 județe-membre, (Chișinău, Lăpușna, Orhei, Soroca și Ungheni), după 2003 acestea au devenit 18 raioane, ceea ce înseamnă 18 parteneri transfrontalieri cu viziuni diverse asupra opțiunilor și modalităților de cooperare. Teritoriul României, parte componentă la aceeași euroregiune este comparabil cu cel al Republicii Moldova, dar include doar trei județe (Iași, Neamț și Vaslui).

În concluzie, constat că colectivitățile locale din Republica Moldova nu valorifică pe deplin oportunitățile oferite de colaborarea transfrontalieră în cadrul euroregiunilor. Consolidarea colectivităților locale ar constitui o premisă pentru fortificarea potențialului lor și le-ar facilita implicarea în proiecte transfrontaliere cu colectivitățile teritoriale similare din România și Ucraina.

Bibliografie

1. Avizul Comitetului Regiunilor „Punerea în aplicare a Politicii Europene de Vecinătate și, în special, a Inițiativei privind Parteneriatul Estic: modernizarea, reformele și capacitatea administrativă a autorităților locale și regionale din Republica Moldova” din 06.10.2010. www.toad.cor.europa.eu/ViewDoc.aspx?doc=cdr%5ccivex-v%5cdossiers%5ccivex-v-004%5cRO%5cCDR106-2010_FIN_AC_RO.doc&docid=2727547 (accesat 28.03.2015).
2. Roșca P., Galben I., Costache L. Euroregiunile și cooperarea transfrontalieră în țările Uniunii Europene. În: Studii economice, nr. 3-4, 2008.
3. Roșcovan M. Cooperarea transfrontalieră a Republicii Moldova cu România și Ucraina. www.ipp.md/public/files/Publicatii/2003/iulie/Pr~Roscovan.doc (accesat la 20.03.2017).
4. Săgeată R. Deciziile politico-administrative și organizarea teritoriului. București: Top Form, 2006.

УДК 821. 161. 2

ОБРАЗ БОГОРОДИЦІ У ТЕКСТАХ БАРОКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Т.О. КОРОБКО,

ст. викладач,

*Одеський національний морський університет
(Україна)*

Характерним складником сучасної літературної кон'юктури стало зловживання релігійними образами і персонажами, які часом вводять до творів без належного усвідомлення їхнього автентичного змісту і без визначених художніх функцій. Крім того, частина культурологів з хворобливо загостреним